

БІБЛОТЕКА
ЖИТОМИРСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. І. ФРАНКА

Трипільська культура: легенда і дійсність

Рекомендаційний бібліографічний список

Дата відбору матеріалу: 18. 04. 2014

Кількість відібраних джерел: 23

Укладач: Стахівська Л. К.

У 1893 році археолог Вікентій Хвойка, чех за національністю, виявив у місті Києві, на Кирилівській вулиці, залишки незвичайної, не відомої археологам культури. Незабаром розкопки біля сіл Трипілля, Верем'я, Жуківці, Халеп'я, Щербанівка на Київщині підтвердили припущення археолога: в Україні відкрито нову неолітичну культуру, яка отримала назву „трипільської”. У 1899 році Хвойка оголосив про своє відкриття на 11 Всеросійському з'їзді в Києві. З цього часу й розпочалося вивчення однієї з найзагадковіших культур на планеті.

Як відомо, підвалинами цивілізації є виробництво хліба і металу. Культура трипільців мала яскраво виражений хліборобський характер. Вони вирощували півчасту пшеницю – одно- і двозерянку, горох, вику, овес, сочевицю, льон, коноплі. Для обробки землі використовували мотики з кам'яними та роговими робочими частинами, пізніше – рала. Збір урожаю відбувався за допомогою крем'яних серпів із зубчастими лезами, подібними до металевих лез сучасних серпів. Збіжжя обмолочувалося спеціальними молотильними дошками.

Такі види діяльності трипільців, як металургія і металообробка, за типами виробів нагадують подібне виробництво в Центральній Європі. Виготовляли зброю, прикраси – персні, каблучки, намиста, браслети, бляшки, підвіски – і знаряддя праці: пласкі сокири, сокири-молоти, шила, свердла, долота, рибальські гачки. У трипільців була своя, особлива, технологія металовиробництва, більшість виготовлених ними предметів відзначалися високою якістю.

Археологи встановили також наявність у Трипіллі спеціалізації ремесел, що вважається однією з ознак цивілізації. Особливо розвиненими в ті давні часи були гончарство і ткацтво. Трипільський мальований посуд знаходять у похованнях та степових курганах в різних регіонах України. Трипільська кераміка до цього часу викликає захоплення як учених, так і широкого загалу, високою якістю, надзвичайним орнаментом, вишуканістю форм. Ткацтво стало одним з найбільших винаходів доби мідного віку. Археологами було встановлено високий рівень розвитку цього ремесла у трипільців. Тканина виготовлялася не лише з льону, а й вовни; одяг фарбувався і прикрашався вишивкою та нашивними пластинками з кісток, міді і золота. Зображення на трипільських статуетках доводять, що трипільці були естетамі, які відзначалися творчим підходом до моделювання та оздоблення одягу.

Таємниці трипільської культури, немов магнітом, ваблять до себе дослідників. Могутні, добре сплановані міста, досконалі форми будівель, ужиткових і культових

предметів, виготовлених майстрами, знайомими з принципом золотого перерізу, естетична довершеність орнаментів, загадкові знаки на трипільському посуді – усе це не може не збуджувати уваги вчених і всіх, хто цікавиться історією давньої України.

Щоб поглибити свої знання з даної теми, пропонуємо бібліографічний список літератури, яка наявна у фондах читального залу.

1. Бунятян К. П. Трипільська культура / К. П. Бунятян // Давнє населення України / К. П. Бунятян. – К. : Либідь, 1999. – С. 114-125.
2. Бурдо Н. Б. Трипільська культура. Спогади про золотий вік / Н. Б. Бурдо, М. Ю. Відейко. – Харків : Фоліо, 2007. – 415 с.
3. Бурдо Н. Трипільська культура – 110 досліджень / Н. Бурдо // Археологія. – 2005. – № 4. – С. 10-21. – Бібліогр.: 22-25.
4. Винокур І. Розселення трипільців / Іон Винокур, Сергій Трубчанінов // Давня і середньовічна історія України : навч. посіб. – К. : Глобус, 1996. – С. 30-35.
5. Відейко М. Тема Трипільської культури у сучасному «праісторичному» міфотворенні / М. Відейко // Археологія. – 2005. – № 2. – С. 89-103. – Бібліогр.: с. 103-104.
6. Відейко М. Трипільська археологічна культура в Україні / Михайло Відейко // Народна творчість та етнографія. – 2005. – №. 3. – С. 22-25. – Бібліогр.: с. 25.
7. Відейко М. Ю. Трипільська цивілізація / М. Ю. Відейко. – К. : Наш час, 2008. – 160 с.
8. Відейко М. Ю. Трипільські протоміста / М. В. Відейко // Історія української культури. У5 т. Т. 1. Історія культури давнього населення України / редкол. Толочко П. П., Козак Д. Н., Орлов Р. С. [та ін]. – К. : Наук. думка, 2001. – С. 160-164.
9. Відейко М. Ю. Україна: від Трипілля до Антів / М. Ю. Відейко. – К. : КВЦ, 2008. – 280 с. : ілюстр.
10. Відейко М. Ю. Шляхами трипільського світу / М. Ю. Відейко. – К. : Наш час, 2007. – 296 с.
11. Гладилін В. М. Замітки до трипільської культури / В. М. Гладилін // Археологія. – 2010. – № 3. – С. 3-12. – Бібліогр.: с. 122.
12. Горелов М. Є. Перша протоцивілізація землеробів : [про трипільську культуру] / М. Є. Горелов, О. П. Моця, О. О. Рафальський // Цивілізаційна історія України / М. Є. Горелов, О. П. Моця, О. О. Рафальський. – К. : УВПК ЕксОб, 2005. – С. 65-75.

13. Горєлов М. Є. Перша протоцивілізація землеробів / М. Є. Горєлов, О. П. Моця, О. О. Рафальський // Держава і цивілізація в історії України / М. Є. Горєлов, О. П. Моця, О. О. Рафальський. – К. : Еко-Продакшн, 2009. – С. 73-86.
14. Дяченко О. В. Склад сім'ї населення західно-трипільської культури / О. В. Дяченко // Археологія. – 2007. – № 2. – С. 83-90. – Бібліогр.: с. 90-91.
15. Залізник Л. Трипілля очима науковців і політиків / Л. Залізник. // Археологія. – 2004. – № 3. – С. 95-102. – Бібліогр.: с. 102-103.
16. Корвін-Піотровський О. Г. Трипільська культура на Україні / О. Г. Корвін-Піотровський, Н. Б. Бурдо // Україна. Хронологія розвитку. У 6 т. Т. 1. Україна хронологія розвитку. З давніх часів до пізньої античності / [редкол.: П. П. Толочко та ін.]. – К. : Кріон, 2010. – С. 144-201.
17. Литвин В. Епоха енеоліту в Україні. Трипільська культура / Володимир Литвин // Історія України : підручник / Володимир Литвин. – 6-те допов. вид. – К. : Наук. думка, 2011. – С. 15-23.
18. Моця О. П. Епоха міді-бронзи. Трипільська культура / О. П. Моця // Історія України / [авт. кол. В. Ф. Верстюк та ін. ; під. ред. В. А. Смолія]. – К. : Альтернативи, 1997. – С. 8-11.
19. Новиченко І. Загадки Трипільської культури / Ірина Новиченко, Сергій Жебка // Духовна велич України : наук.-публ. зб. / упоряд. І. Новиченко. – К. : Просвіта, 2004. – С. 36-47.
20. Остафійчук В. Ф. Племена трипільської культури / В. Ф. Остафійчук // Історія України. Сучасне бачення : навч. посіб. / В. Ф. Остафійчук. – К. : Знання-Прес, 2002. – С. 16-20.
21. Отрощенко В. В. Культурно-історична спільнота Кукутені-Трипілля / В. В. Отрощенко // Археологія України : курс лекцій / за ред. Л. Л. Залізняка. – К. : Либідь, 2005. – С. 106-125.
22. Павлів Д. Трипільська культура / Д. Павлів // Історія України / [відп. ред. Ю. Сливка ; кер. авт. кол. Ю. Зайцев]. – Вид. 4-те. – Л. : Світ, 2003. – С. 8-13.
23. Телегін Д. Я. Трипільська культура (IV-III тисячоліття до н.е.) / Д. Я. Телегін // Археологія України : підручник / І.С. Винокур, Д. Я. Телегін. – Вид. 2-ге, доповн. і переробл. – Т. : Навч. кн.-Богдан, 2005. – С. 67-75.